

శ్రీ హరిణి శతకము

అత్మ మామలు

శ్రీ చౌపుకట్ట శ్రీరామ మూర్తి - సత్య లక్ష్మి

రచయిత

బోహుకట్ట హరిణి

నా కుటుంబం

హరిణి - శ్రీనివాస శ్రీధర - కార్తీక రాము - రుద్ర శరావణి

సామాజిక వ్యక్తిగతిలు
సర్వ హకులు రచయితివి
harini.choppakatla@gmail.com

<https://bapuartcollection.com>

107. ఇతుకు విలువ నెరిగి పయునించు మిత్రము
 దురలహాటు కెప్పడు దూర ముండు |
 చేయ జారు విదుప చింతింప వ్యాఘ్రమూ
 సవ్య కపున సరణిం నడుచు హరిణి ||

108. శారద దయుజూష శతక్కవైఖ్యముచె
 పద్య పంట విరిన పనిది వోలె
 కావ్య శోభ లలారె కాంతు లీసుచు సేకు
 సవ్య కపున సరణిం నడుచు హరిణి ||

103. అఖిల లోకములకు నాథారవైతాను
మొదలు తుదులు లేక మోహనముగా
వెలుగు లిడుచు దుర్భ విజయవాడునిల్తు
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

104. నల్లుపు తెలుపులనుచు నందురు జగగుమున
రంగులన్ను మనకు లంగ ణైసగి |
ఛాయ కన్న మిన్న చక్కనైన గుణము
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

105. చివరి కాలమందు చింతింప సేలయు
సమయ ముంద జపము సలుప తగును |
తనుపు నికెను మనకు టైప సేవను జేయ
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

106. బుతుకు నాటకమున పాత్రయ్య మత్తుయ్య
విస్మయించె నిత్య విధిని తాను |
నటునె నిక్క మనుచు నాథుని మరచెను
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

అంకితం

పూతు దేవ్య భవ
ఎతు దేవ్య భవ

శ్రీ దుద్దాల నారాయణ మూర్తి - ఇందిర

ఆ. అంకితమ్మి సేతునమ్మున్ నాన్నుకున్
జన్ననిచ్చి బుతుకు శక్కినిచ్చి |
మంచి వెదులు నేరిం మమతగాచిన వారి
పాదసద్గుములకు ప్రణతులించెదు ||

లై గురుభ్యోగనమః

99. పోలు వలదునెపుడు పొరుగును నీతోడ
వేయలెక్క, లెపుడు వెలితి ఏగులు |
ప్రభతుకు సమరమందు బాటులు వేరయా
నవ్య కపన సరళిణి నడుచు పూరిణి ||

100. హరికి క్రీతి గాను యపని యందున నేసు
హరి హరి యనుచుందు పోయాగాను |
సాయమి నాము జపము సార్జక మొనగేను
నవ్య కపన సరళిణి నడుచు పూరిణి ||

101. ఖావ ముద్దుచించె భారతి దయజాప
పదమునందు పురిసె పరిథమాఫములు |
పద్యమాల లన్ని పద భూషణములాయె
నవ్య కపన సరళిణి నడుచు పూరిణి ||

102. కాళరాలి లోన కాంతులీనుచు నీపు
కంటి రెపు వోలె కాచు ముమ్ము |
కామి తములు దీరుచు కళ్యాణి మై నీపు
నవ్య కపన సరళిణి నడుచు పూరిణి ||

"పద్యపక్క పుండు పద్యపున నైతే సేరితికాని జటుచై ఈభాబులో పయునుమో
సాగించాలి అని సంశ్యమున చ్ఛాసలాడుతాను నాకు ప్రతి నిమిషము
సూర్యప్రధాయకమూగా నల్చి, నిరంతర సహాయ సహకారాలందిన మా గురువులు
ఈ తటువరి కళ్యాణ ప్రకపన్లీ పద పద్మములకు సుమారంజలల
నర్సింహు కృతష్ణతులు తెలియ జేసుకుంటాయాను. పద్య రచన అత్యంత సులభ
తరమూగా నేర్చించి ప్రతి తెలుగుంట పద్య జ్యోతి వెలుగించ ప్రయత్ను
మునరిస్తున్న వారి నత్తాకల్పం ఆ శారదాంబ నవరాంబాలని ఆశిస్తున్నాను"

95. ధర్మ రక్షణ సేయ ధర్మస్తలం బందు

మంజుసనాదు తగుచు మనని జేరె |

కొలుచు వారి మదిన కొలుపుదీరు సెపుదు
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు హరిణి ||

96. ముంబి పసులు సేయ సెంచిన వేళల్
చెత్త వారు దారి చెరచు సెపుదు |

నిలిచిపోక నిష్ప నిత్యము కొనసాగు
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు హరిణి ||

97. కవన శక్తి నొనగి కవయిత్రిగా జేసిన
కరుణ చూచె సంటు కలికి రూపు |

ఆమరముగ నిలుషగ ఆశీసును లిడుమయ్
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు హరిణి ||

98. ఆమని భాషు లందు ఆంధ్రభాషుయె మిన్న
కపుల నెలవు యుగుచు కాంతులిడెను |

బక్కసారి పలుక ఒరవడిగా సాగు
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు హరిణి ||

ముందు మాట....

హరిణి... మన హరిణి... బొమ్మక్కలు (దుద్దుల) హరిణి శతకం రాసిందడ్.. ఆశ్రయస్తోయాను. నొ చెత్త పశుచుని చూసి ఒకసారి గ్లూకోసి చూసి చూరుకుమన్నమ్ముడైను నిజమే ఇస్తిపెంచింది. చదువును. తిస్సారి చాలా ఆశ్రయస్తోయాను. రాసింసందుకు కాదు, ఇంత బూగా రాసింసందుకు. పెద్దపాశులు పెలులని పోగిరు కూడుతండ్రారు. కాని తప్పటం లేదు. మల్లిరీతాః శిక్షణ సంస్కర్లో ప్రదానాచార్యుణిగిఏ పని చేయున్నపుడు ఎప్పరైనా మంజిపుని చేస్తే ఆసందుం అనిపించేది. జపులు ఫారిఫి ఇంతమంచి పని చేస్తే అసందుంతో మాటలు రాపుతుం లేదు.

పడునం రాయిటమే క్షటం, మద్దాలు రాయిటలు ఇంటా క్షటం. అందులో శతకం రాయితము ఎంతో క్షటం. అది సాధించింది హరిణి అంపే చాలా సంతోషమంగా ఉంది.

ఒక చిన్నపీలు (మూకు తను ఎప్పుడు) చిన్నదే నిజంగా చక్కని పద్మజాలంకై ప్రాసితి ప్రందుకు మంజిపుడై ప్రాయాలు రాయిడం అన్నది, అది మెదుటి ప్రాయిత్వంలోనే అన్న విషయం సాపోత్తు అభిమానులు అందుకా పార్థించు వలసిన విషయము.

ఒక అమ్మయి నమ్మయితనగం (కోత్తగా చేస్తున్న ప్రయుత్తులో ఆమె పెనా సుంటి అలవ్వకా సెలయేయులా ప్రాపిషాంచిన ఆక్షరాలు, పదాలు, పద్మంగా కవనంగా మారిన సెపుడుంలో సమ్మ కవన సరఫే నాడుచు అందుకి అన్న మకుటం చూలా భాగవగ్గితంగా ఉందనాచి.

పద్మం రాయిడానికి అందులో ప్రోసబ్దంగా భ్రాయుతోకి చాలా పద్మజాలం కావాలి. ఈ కాలం విలాలకి తెలుగు రాయుఁడై కాదు, మాట్లాడుటం కూడా రాదు అని అనుకునే నాళకు, మన సంపదాయాయి, ఆచారాలు, సాపొత్తుం సాశనం అయిపెట్టున్నాయి అని వాపోయి పెద్దలకి (కర్రణం లేకుండా ఎం కాదుతుంటి) ఇది సమాధానము? అనిపిస్తోంది. ఇంటా తెలుగు భాషాచైన ముగుపై ఉన్నచూచుట్టు, తెలుగుక్క ప్రయాసం పడేవాళ్లు ఉన్నారని నిర్మాపించింది హరిణి.

ఒక పద్మయలోని విషయాలను పరోలైస్ట్స్ విషయాలను స్టుతితో ప్రారంభించి, దేవుతే తలుచుకొన గుంపులకు సమాచ్ఛారం చేసి మెదులు చెప్పింది. "ఎంత కప్పుమైనా ఎదురీత కోట్టురా" అని ప్రోత్తాహిస్తుంది. కాక లేదు భూషణమ్మే అని చెబుతూ "పుచ్చచుద్దున్నా..." కపులు బుద్ధి వలన కలిసిరాదు. అని కొఱ్పుతు, 'సేటి జముల గరుడు నారిగి నడుచుము' అని సల్పుయాన్నా, అలాగే ఒంధులో చిక్కుకుని పరం మరువుకు అని తత్త్వం చెబుతు, 'కాలమెచ్చి నప్పుడు కాదేదీ కప్పుము' అని క్రైస్తవ నత్యం చెబుతుంది. 'కన్నావారే మనకు కనిపించు దేవాలు' అని జీవుత నత్యం చెబుతుంది.

ఆలగే "దేయ పుణ్యాల్ దేచుభ్రి జోయెమ్" అని, "కన్నవారి లేమ కరిసోసినిదిర" అని దైవం "పలుకు తానంతట భక్తిభి విలువ" , మనం చేసే మంచి "వెంట పమున్నస్పడు వెన్నుంటి మనతోటి", భావు గురించి చెబుతూ "మాతృభూషస్నేహుడు మాతృమార్థింగు చూడు", శంకార్మోధ్వ సూగుల్ గురించి చెబుతూ "అక్షమించెను తాను అనుధుజ్ఞుల ద్రో", కొండంగ మన జీవితాలలో ఎదురుయ్యే ఎన్ను కైవిధ్యభరితమైన ఏపయలు యా శతకంలో చేయి దేసుకున్నాయి.

ఒకవిధంగా అనమనరప ఎపుయాల బధువులో క్రమంగి, తస్మిను, కూలబడిపోయాను

నమాజాన్ని (తాను చదివింది లీజియెన్ కెర్రసి గుసుక) కొంత లాలించి, కొంత (పోతు)స్థాంచి, సున్నతుంగా తెంండెబు) సేని కొండ్రెకసారి ఒక గుఢు గడ్డి సరిచేసే ప్రయుత్తుం చేసింది హరిష్ ఈ శతకం ద్వారా అనిపించింది.

మెత్తాన్నికి ఈ శతకం చదువుతుంచే సాహితీ చరిత్ర పొత్తంలో శతక విఫాగంలో సారిషే కూడా శస్త్రాతంగా తన పేమ నమ్మదు చెసుకున్నదునిపించింది.

ఈ చిరంజీవి ఇంతటితో ఆగిస్క జలగే సాహిత్తు సేను, చేస్తు, సరస్వత్తుచేసి దీవెన్నలత్త, చిరులం యిలాగ్ అందరికి అందం పుంచాలని ఆ పరమేశ్వరుచ్చి కేరుకుంటూ....

91. గూగులన్న పేరు గుండెకు దరిశేరె ప్రశ్న లెన్ని యైన పలుకునెపురు | ఆక్షమించే తాను అనుభవజ్ఞుల గడ్డె నవ్వ కపన సరళశీం నాశుచు హరిష్ ||
92. మంచుకొండ మైన మలయ వాసిని తోడ్ కొలువు దీరె శివుడు వెలుగులించు | ముదురు తోడ్ వేద ముక్కంటి పలుకును నవ్వ కపన సరళశీం నాశుచు హరిష్ ||
93. సాయ మితును తాను సాయా యుని విలువ ముమత చూప నిలుచు మానసమున | సాగు జేయ మనెను శ్రద్ధా సభూరిన నవ్వ కపన సరళశీం నాశుచు హరిష్ ||
94. భద్రగిరిన వెలసె భద్రుడు కోరంగ కొలుచు వారి మధిన కొలువు దీరు | మౌక్కముసగు మనకు రక్షనిర్తుచునెపుడు నవ్వ కపన సరళశీం నాశుచు హరిష్ ||

శ్రీ హరిష్
+91 93911 38455

**87. భక్తి తోడ వేడ ప్రవహించె గంగమై
పుణ్యః నదిగ పొరలె పుతుచు యుందు |
సంధుతి నిడె తాను సుగర కులమునకు
నమ్య కవన సరణిఁ నంతుచు పూరిణి ||**

**88. చులుచు లేని తాను చురువాళిగా మార
లోకమంత నిలిపె లోగిలందు |
మనిషి తోడ కలిని మనుగాఁ సాగించు
నమ్య కవన సరణిఁ నంతుచు పూరిణి ||**

**89. విష్ణుపుములు జీతు విష్ణువుది పతి నికు
విష్ణుములను బాణి విజయ మితుము |
చెంత నుండి నిషు చేయుత నిదుమయు
నమ్య కవన సరణిఁ నంతుచు పూరిణి ||**

**90. ఆచిముత్యి మంటి ఆటవెలది మనది
తేనె లోలుకు చుండు తేటుగీతి |
చుంద మెపుడు కూరుఁ చక్కని ఆందము
నమ్య కవన సరణిఁ నంతుచు పూరిణి ||**

తోపులుక.

శతక రచయిలి చిస్సా. పూరిణి మాకు దగ్గరి బంధువు. మా సేదరుని మనుమని భార్య, మాకు మనుమూలు. మర్మిత్తాంగ్ శైలముపట్టి నాక్కితూరాలు. కేవలము చేపాలలోనే జీవింపక పూరిణి కలుము సారించి "శతకరును" చేయుట ముద్దసహాము. ఈకారణంగా నన్ను తోపులుకులు ప్రాయగేరుటం మిక్కిలి సంతోషదూరుచుకు. అటవెలదులతో దగించిన ఈశతకమును చిస్సా, పూరిణి వారి తలిత్తపాటులకంకిత మెసంగులు కొనియాడ దిగియున్నది. సమయాల్చాపుములను ఎదో సౌల్పులాకనాయిముగా నిశతకమును పర్శాలింపి తోచిన రెండుమాటలను ముందు మూటులూ మిముందుచెచున్నాఁను సమాదయులు చుళ్గించుటయిగాక!

"సుకుతాయద్గుస్సి రాజ్యేన్కిమ్"- అన్నాడు ఫర్పుపూరి. "కవితయును బాఖు- రాజ్యేవేల?" -ఆంశే రాజబ్ధగుమలన్నీ కొకి సులభముగా లభించునని తీసి ఆశము. అరజులూగాని, ఆకమన తైచుములూగాని సేడు మంగ్లము సమాదురుయులతో తొటు తేడునే సేడు కవులకు కపితకు పుష్టియు తుప్పియు కలుగుచున్నసుట యద్దరుము.

నన్నుయి యూర్మా నేటిసెర్కు విస్తరించిన ఈసువిశాలి ఆంద్రసోపాత్మును "శతకముక విష్ణుపురుషున. ఇది లఘుకులి కేవలము నూటియెనుబడి పద్మములకే యది పరిమితము. అలాగుకరములలో అనుల్చార్థుటనుగాను శైకపుశ్వరునను తెలుత ప్రారంభించినారు. ప్రబోధాత్మకమై యిది రాసురాను జపుముఖముల ఐపరించినది. మాచిన్చుట సుమిత్రి, వేమన శతక పరునుముతోనే విష్ణుబ్ధాస్మము ప్రారంభమయేడి. సుమిత్రి తన రథనుకు కందము సాశ్రయించగా, వేమన తస్కిష్టమైన ఆటవెలది నుప్పియంసాడు. రాసురాన తామరతంపరగా నిశతకములు విస్తరించి అంద్రభాషుకు అలంకరభాజనములైనని.

అంతప్రాముఖ్యములు చూర్చాన్న ఆటవెలది నుప్పియాలే నుప్పిన కష్టము చిస్సా పూరిణి పుష్టిధాత్మకమైన శతకమును భోయలికినందుకు ఆమెకు అభినందనలు.

అలం విస్తరించ-

జంకమిపుయునుకు పతునుగాక! 108 ఆట వెలదులలో సాగిన ఈపూరిణిశతకము చక్కని సురులలో నిండిన పుష్టిధాత్మకమైనకుపై, సాంచీక, తైత్తి, పారమార్థిక, పోరాటిక, విష్ణుములకు తెల్చి ఈశతకము చదువులకు ముచ్చులుగునుట యద్దరుము.

- ముమృతు కొన్నిపద్యములు.
- "వెద్యవలన గలుగునిజ్ఞాన మెంతలుయో
విజయ పదము జ్ఞాను విబుద్ధ తప్పి
విశ్వ మందు జ్ఞాను విషయాత్మానినును,
సహస్రకవన సరణి నడుచు హరిణి!
- శైవద్వయు "వైద్యనామనరస్యరూపుధిరమ్"ను ఫర్మిసారి ఆవసనకు
సూక్ష్మరూపచేసుగాడా!
- "కోపమందునిసుకోలో"యొరువుబుద్ధి
మనసు నొచ్చుకోనిద్దు మాటల లాఘవు
యుక్తితేషణగ సూపరారథయ్యేను
- "కోపము తప్పముండిశేరచును"-భూరతకథ కౌశికోపాయ్యానుము. కోపం వలస
కళలీగ అన్దూలను సూచించి దానికి దూరంగా ఉండుమంచ్చంద్రి, దానికిది
యునుక్కలి.
- "ఆందుమందుమెప్పుడునలరించుజనులను
మనసు జ్ఞానించు మనుజు లెపను
అందుమెప్పుడుయమలరించుకోమర,
దేవాస్తాందుయస్యాంతం. అశాస్కర్షణతం.
కంతి దాయకం. దైని కోసం ప్రయుత్పుంచాలని త్రవ్యాధి.
- "బూర్ధవేణులోను బూర్ధవు సెనగక
తల్లి తంటి మనసు తల్లిడిల్లు
కనగ వారు మనసుకనిపించుటించులు.
- బూర్ధవు వీకించించే యువతకు కిరి విష మిద చురక! నిజమే!
తల్లితల్లికులు ప్రతుక్కక్కడైనాలే! పారి ఆలనసాలనలను మరుపరాదన
యుంతును ప్రశ్నాధి.
- శారద దయయజ్ఞసు కుమన కైచుప మిచ్చు
పద్య పంట విరిసే పసిడి వోటె
కాప్యశేధ లలరె కాంతులీనమునేడు
- నిజమే! యిది శారద కుమయే! లేకున్న నెళ్ళిక్కుత తఖు క్కుత
రవియింపగలడా? పూర్ణిక్కిది నిజము పద్యములన్నియు
బంగరుతునకలీ! అనుద్యమలే! పూలద్యములే! జ్ఞానం లన్నియు
పంచమార్గస్థికలీ! సప్నాద్యములైన సారస్వత సమారాధుకీ
శతకమును సమాదరించి రచయిత్తిని ప్రోత్సహింతుయ గాక!

83. ఏష్మ తేజమైన విషధరుడైనను
దైవ మొక్క తన్న తలపు మేలు |
ముక్కి పొంద గలవు పుణ్య మార్గము నందు
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
84. ఎగము నిలయమైన నీరజి నాథుని
భుక్తి తోడు భజసన నేతు |
చివ్య చరణములకు భంగార్యగుల్ జేతు
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
85. మనషులందు షునము మనసును నిలిపిన
బంధ నముల జీక్కిం బాధ గలుగు |
దైవ పథము బట్టి తరియంచు మత్యాడా
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
86. తెలుప బిడియ మేల తెలుగువార మనుచు
వెలుగు లిండుచు నిలిచ తెలుగు తల్లి |
మాతుల భూష నెఱ్పుతు మముల తోడును గాంచు
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||

79. చేయు కర్బైలెప్పుడు తెరిగిపోవెన్నాడున్
మంచి చెతులు తెరిగి మనని జేరు |
వెంట వచ్చును ననిను వెన్నంటి మనతోడ
నవ్య కవన సరణించే నడుచు హరిణి ||

80. నీవె సత్యమునుచు నినెన్నె లిత్యమునుచు
నడిచితి నిను చేర నారసింహ |
మొక్కమునగు దేప ముగ్గు మొహన రూప
నవ్య కవన సరణించే నడుచు హరిణి ||

81. ఈశ్వరేచు నడుచు నిచరాచర సప్తమీ
ఇల నిమిత్త మాత్రు డీపు సరుడు |
జరుగు వనిను జూచి చలియండ బోకుమూ
నవ్య కవన సరణించే నడుచు హరిణి ||

82. ఏశ్వయుందు నిలుపు విభూత గానస్సు
ఏశ్వజనని నీకు విన్న వింతు |
శతకములను వ్రాని శాశ్వతముగ నిల్వ
నవ్య కవన సరణించే నడుచు హరిణి ||

శైఖరంజి శతకము
“సత్యముతో శారద
శాశ్వతము క్రమాంగమా
డి.డి.కాలన్, హరదాబాద్ 500007

స్వామి

ఇంక్షి సుఖితాకుమారికి జన్మమునందిన తలిదంత్రులను, చేపుళ్లిన
మూడిరంజేని అధినందించుచు, అమ్మా హరిణి! ఇంక్షి సత్యములను
మరిన్న రచియంచి శారద సలయకరంచి చిరయశస్నే వాగుదువ్వారక!
అభ్యుదయేసు! అని ఆశ్చర్యదించుచు.

కృతజ్ఞతలు

శ్రీ పారిషి శతకము రూప దిద్యుక్సుటి ప్రదాన పూర్త వహించారు మార్చి విన్న కీర్తయాదేవి గారు. తెలుగు సాహిత్య సమాఖ్యాము నందు వచ్చిన పద్మపుష్ట ము యొక్క సందేశమును చూపించి నన్ను పద్మభూతనకు ప్రాత్మహించిన తనకు పాదాచి పండనములు చేస్తూ నా కృతజ్ఞతలను తెలుసుకుంటయాన్నాను.

నేను పద్మభూతన దేయగలనా. అని సంశయమును డోహయమానస్తుప్తిలో శున్నపుటు మీకు తెలుగు ప్రాయటం, చదువడం వచ్చే భాబునండి మాయా గూర్చుగారు మీతో పద్మం ప్రాయటిచుగలరు, పద్మ పక్క సమయాసంలో చెరండి అని డేట్లుపాటియిన కీర్తిశిఖసు రికింత గరికి నా పాదయు పూర్వక కృతజ్ఞతలు |

గుర్తు సహాయ సప్తకారాలతో, ఆ జగన్నాతు కృపాకట్టాక్షములతో శ్రీ పారిషి శతకము దుఃఖించుకున్నది.

ముందుమాల బ్రాసి పెద్దతారా అని మా బాబాయి కీ శ్రీమేష్వర్ గారిని అడుగుతే ఆలస్యం అనుమత్యా ఎంతో ఆనందంగా ముందుకు వచ్చి తణ అముతతల్లుపై శ్రీపద్మభూతముతో ఈ శతకమునకు ముందుమాల బ్రాసి సందుకు వారికి పాదయంపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటయాన్నాను.

మాను తాతగార్చెన సుఖమిత్రా విశిర్మర్థ కీ శ్రీపద్మకట్ట సత్యనారాయణ గారు నా శతకము ను పరసము జేసి అమృతతలుపైన వారి పద్మజలమతో నా శతకమునకు తోలిపటుకు ప్రాసిన నన్ను అశ్రుదించారు. పాద పద్మా ములకు విస్తు నమస్కారములతో నా పాదయు పూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటయాన్నాను.

గుర్తుకులము లో పెద్ద వారందరికి నా నమః స్తుమాంజలులా నర్సుస్తున్నాను. దీక్షితులుగారు పారి ఏలూకొన సమయమును వెచ్చించి పద్మములలో సంపఱలై తెల్పిన నా ఈ పయనము లో చేసిన సహాయమునకు వారికి నా పూర్వదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు తలియ జేసుకుంటయాన్నాను.

75. ముద్దులోలుకు చుండు ముగ్గెమోషాన మూర్ఖి
సెంత పొగిడి చూడ నెలమి లేదు |
నీదు సేవ భాగ్య మిటుమమ్మె పరలక్కి
నవ్య కపన సరటిఁ నడుచు హరిణి ||
76. జన్మిధైన్ మాయె చుక్కదరుని గాంచి
కాంతుల్ను చుండె కలికి రూపు |
77. కొలువు కిటుము శక్తి తగిన సేవను జేయ
శున్నవ్య కపన సరటిఁ నడుచు హరిణి ||
78. మధురలోన వెలసె మాయల కలప్పుడు
సందుశింటు పెరిగ నల్లనయ్ |
సంశుభ కపన సరటిఁ నడుచు హరిణి ||

71. అపతరించె సాఫ్ట్‌మీ ఆనస్థాయ కొమరుకై
ధార్మికులకు తెరపు దత్త గురుతు |
- ఆత్మ నిద్ధి నొసగు సవయుత రూపమున్
నవ్య కవన సరణిఁ నాడుచు హరిణి ||
72. జనుల కిడును శుభము జగమేలు నాథుతు
పూరి యుందు వెలసె పుణియమూర్తి |
- పిలిచి నంత పలుకు వేద వేత్తల వేలు
నవ్య కవన సరణిఁ నాడుచు హరిణి ||

క్రిపటి శతకము

ఆటవెలచి

వర్ధన్ లక్ష్మినులు:

- 4** వేదముల ఉండును.
- ప్రోస సయమం **తేదు**
- ప్రతి సాధముందు **4** వగణము యొక్క మొదటి అక్షరము యంతి సాసము
ఫ్రోట్ గణములుండు.
- 2.క్రింప పాదమునుందు మూడు సూర్య, రండు ఇంర్ గణములుండును.
3. ప్రండు పాదమునుందు బధు సూర్య గణములుండును.
4. మూడు పాదమునుందు మూడు మూర్ఖ మూర్ఖ, రండు ఇంర్ గణములుండును.
5. ప్రండు పాదమునుందు బధు సూర్య గణములుండును.
6. మూడు పాదమునుందు మూడు మూర్ఖ మూర్ఖ, రండు ఇంర్ గణములుండును.
7. నాలుగు పాదమునుందు బధు సూర్య గణములుండును.

తో గట్టిశ దేవ ప్రదీ బుద్ధి నొనగు
తోలుత పూజ చేసి తలుతు నిన్ను
ఖమ్మ ములను బాపే ఇజయము నిడుమయ్య
చమ్మ కవన సరణిఁ నాడుచు హరిణి

గణ విభజన

సూర్య	సూర్య	సూర్య	సూర్య	సూర్య
ఉ	ఉ	ఉ	ఉ	ఉ
తేదు	శేశ	దేవ	ప్రదీపు	ఇంర్
ప్రండు	ప్రండు	ప్రండు	ప్రండు	ప్రండు
పాదము	పాదము	పాదము	పాదము	పాదము

1. శ్రీ గణేశ దేవ సిద్ధి బుద్ధి నౌసగు
తోలుత పూజ చేసిన తలతు నిన్ను |
విష్ణు ములను భావి విజయము నిష్కమయ్
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
2. శ్రీనివాస నేను శ్రీకారము చుట్టితి
పద్మయ రచన జేయ పథము చూపు |
ఆశయ మిష్టము నాకు ఆశ్రిత పత్నులా
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
3. పాటు పడిరి గురువు ప్రాసలు నేరింగి
యతులు తెలుప మనకు యజము జేసెని |
సాధనమున కుదురు సాటి లేని పద్మము
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
4. తిరిగి మలుపు బ్రథతుకు తీయగా హరినది
మంచి జ్ఞాన మీదె మనకు గురుతు |
పద్మయ కాంతి నింపె పుక్కమున మనలోన
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||

67. మనుషులందు బోపు మనకు విశ్వాసము
మనసు గాయుపడిన మరల మరల |
సమైక్యమై మందు నారాయణుడి మైన
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
68. తైథ్యమున నిలిచె వల్లభ గజపతి
అరుణ వర్షమందు నలరుచుండు |
ప్రక్షసయ్యుతా ప్రపంచికల్ సేయుగా
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
69. కాలమెపుతు రాదు కరిగి చేజారిన
పేళ మించ నట్లు వేగిరముగ |
కష్టపడిన కలలు గాగలపు నిజము
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||
70. పరములిత జనులకు వారాహిమై నిలిఁ
శరణు వేడి నంత శక్తి నౌసగు |
దుష్ట శ్రీకృష్ణ చేసి దురితములను బాపు
నవ్య కవన సరణిం నడుచు హరిణి ||

63. గుణముల నిధి యైన గురువి సాంగత్యము
చుందములను నేరె నందముగను |
శతకమును లికింప సాహసమును జేసి
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

64. భూయము వీడి రామ భృద్యుని వేండుచూ
ప్రాణమందు నిలిపి పరవశమున |
ముదుము తీడు కొలువ మోక్షమునగు సాంవ్యమి
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

65. శేషు శయున! దేవ! శేషాచల నివాస!
శంకచ్ఛక ధరుడ శరణ మిదుము
నీదు చరణ సేవ నిత్య భూగ్రము సాంవ్యమి
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

66. బూవి యుందు వెలసి బాహుదా తీరమున
సర్వ శుభము లితుచు సాక్షి యుగుచు |
వరము లోనగ నిలిచె వరసిద్ధి గణపతి
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

5. ఎంత కష్ట మైన ఎదురీత కొట్టురా
ధరు పరుము విషకు ధరణి యుందు |
నీ స్వధర్మ మనిన నిను గాచు దైవము
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

6. పచిం చిగురు తినగ పాడెతెను కోయిల
ఖినగ యుతులు ప్రాస విధులు తెలిసె |
ముధుర పద్య ములరె మత్త కోకిల లోన
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

7. రముణ రముణ యునుచు రాఘవుని తలుప
కనుల విందు చేసెన కల్కి రూపు |
సాంవ్యమి సేవ చేసిన సార్థక మయ్యేద
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

8. దివ్య దీపి వచ్చి దికుళను చూపించె
భవ్య భవిత దిక్కె భాగ్య లక్షీ |
పదుము రాని నేను పద్యము ప్రాసిలి
నవ్య కవన సరణిం నందుచు హరిణి ||

9. పద్మ కరుణ జ్ఞాప పదుధ్యము పొంగిను
పద్మ మాల | ప్రాసి ఫలము నొంది |
అప్పు కరుణ తోడు అవనిలో అమరమై
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

10. ఇహము క్రైష మూర్య ఇదియే యుక్తార్థము
నిజము నెరిగి సాగు నిరతి తోడు |
పరమ పథము పట్టి పరమాత్మ జేసేరుమా
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

11. దోరల బిబతుకు పొంద దీపాద పతునన్న
చోర భయము లేని పోరమైన |
ఏద్య గాక లేదు వేరు భూషణ మిక
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

12. తరువు లిచ్చు మునకు తరగని పరములు
మునిషి మరిచె వాని మునసు లేక |
వనము లేక మనిషి వాపో పు నొకర్జు
నవ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

61. బుద్ధి నొసగు టుకును బుద్ధుతపతరించె
ధర్మశథము వెరెల దారి చూపే |
ఆత్మ జ్ఞానమితెను ఆదుపైత బోధతో
నమ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

62. కదిరి యుందు వెలసు కాటమరాయుతై
కాలు మోపి నంత కాది (కదిరి) యూయె |
నమ్య కొలుతు నిన్ను నరమళగ శైఖమూ
నమ్య కవన సరణిం నాడుచు పూరిణి ||

*[ఈ లక్ష్మీ నరసింహ దేవాలయం అర్థాద్రిష్టే రౌషములోని శిష్టకుటాయి
స్వార్థాలోని కదిరలో సెలకొన ఉన్న అలయుం
ఈ దేవాలయం ఎత్తైన గ్రామార్థం, ఎసలమైన ఆపరాజులో విలసిల్పువునుది.
జాది 73 వ శతాబ్దంలో దశలవార్యా అభిప్రాయి దెంచిందని గానులా ఎలున
తెలుపునుది అలయానికి నాలూగు వైపులా గ్రులూలు కల్పింది. ప్రాణాన
అలయంలో గుస్సాగి, అంతరాలయం, ప్రశ్నికా పశు, ముఖ మంచంలో ఉన్న నాలుగు
అంగాల పై ఉన్న కొలు కీతులు అత్యంత సుందరంగా ఉంటాయి.
ఇక్కడును కొనేదును బృందాల్చుర్చుం అంటారు. ఇక్కడి స్వామిలాగు అమృతాల్ని,
తాయారు, పాపాదులతో కలుసి దెర్చానున్నారు. ఈ అలయంలో రంగ
మందుపం చె వెసిన రంగుల బొమ్మలు శతాబ్దాల నాటిని అంచుచేప కొంత
వెలినినట్టున్నా, ఇప్పుటికి బొగ్గున్నాయి. ఈ అలయం మందుపున్న వెదురానె
ధ్వజస్తంభం, నిలవెళ్ళేన విద్యాన్మంచం కొంత అంగాల్కానికి గలిగి చేస్తుంది. ధ్వజ
స్తంభం తునాదిలో సుందరి కాంసంధా ఒక బంధ పైనే అలూ, నిలవెళ్లే ఉంది*

57. ఆప్యులనుచు దలచి ఆధారపడుకోయి
కష్టముందు నీకు కలతపలదు |
కలలు సఫల మగును కలినమ్మ కృషి జేయ
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||

58. నిధులు కన్న సునుము నీరు విద్య వెలుగు
చీకటింట లోలగు జేయ చింత |
భువ్య భవిత నొసగు భారతి దయచూపి
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||

59. సద్ధురువుల పథుము సద్ధుధ్యి నొసగుచూ
నాత్రైజ్ఞానమిచుపు నవనిలోన |
బుద్ధి తోడు సాగి సిద్ధిని పొందుమూ
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||

60. ఇతరులందు చూడు నెన్నియో లోపముల్
కీయియ లోప మనిన చింత రాదు |
ఆత్మ శోధనంబు యజ్ఞ సమానము
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||

13. హాణి కలపను జూప వాక్ సిద్ధులను బోంది
పలుకనేని తాను మాట నేరెను |
శ్యామ పుత్రుతగుచు సత్యివ్రతుడు సాగి
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||
- దేహ భాగపతము లోని కద ఆధారముగా వ్రోసిన పద్మము
14. చెట్లు నీడ నిచ్చి చెలిమిని పంచును
మాతల మూర్తి ఎల్లోలే మముత నిష్టును |
పచుదునము వెంచి బ్రతుకుమా నూరేళ్లు
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||
15. పరమ భాగపతులు పయునించు పథుమున
పయున మగుచు కలిన పట్టు తోడు |
శుచ భజన చేసి పరమేశ జేరెద
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||
16. అప్స విద్య నేరెను ఆక్షర శరముత్త
గురుశ్వారు మాకు గురిని చూపి |
పద్మ ములను వ్రోసి ప్రతిభను చూపగ
నవ్య కవన సరళిణి నఱుచు హరిణి ||

17. కల్ల జ్యేష్ఠ నీవు కలిసి మెలిసి యున్న
కపట బుద్ధి వలన కలిమి రాదు |
మనుపు లెరగ కున్న మాధువు డెరుగడా
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
18. ప్రోది యెముక్కాపుథము పుస్తకములు జూపు
జ్ఞాన మిచినిన్ను జ్ఞాత జ్ఞేయు |
వాకుళ విలువ చెరుగు వాగ్రేని కరుణతో
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
19. ఇంద్రియములై లోసగు నింపైన సుఖములు
దరికిం జేర సీవు ధరై చింత |
మౌషాములను విడి మొక్కములై నొందుమూ
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
20. విద్యు వలన కలుగు విజ్ఞాన మెంతయో
విజయ పథము చూపు విబుద్ధ తలికి |
విశ్వ మందు నిలుపు విఖాకాతగా నిన్ను
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||

53. అమై దేహ మొక్క ఆమలతాలయము
చచిను బతికి తాను జస్తినిచ్చు |
కన్న ప్రేమ ఎప్పతు కరిపిసేన నిధిరా
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
54. కర్పణసుభ వించి కైపల్చిమును బొంద
మేను నొసగి నంట వేలుప మనకు |
తసువ్వ మీద వలదు తగినిదో మోహము
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
55. అమై యునుచు తలుప నరుడెంచు వెంటనే
చురితముల నశిచును దుర్జ జమము |
దుర్భతులను మాపి దుర్భవై నిలుచును
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||
56. దుర్భవథము లోన ధరణి నేలినమూర్తి
తండ్రిం మాట కిడెను తగిన విలువ |
వనము కేగి తాను మన మదిన నిలిచె
నవ్వ కపన సరణిం నడుచు హరిణి ||

49. మూర్య జేసి నీవు మభ్య పెళ్ళిద వేని
కల్ బొల్లి మాట కళ్ళు గపిఁ |
మనిషి మోస మోపు మధుసూదనుడు కాదు
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||

50. ఎంత దీచు కొనుచు ఎప్పి దూచివ గాని
వెంటురాపు మనకు జంటగాను |
చేయు పుణ్య మేను చివరకు మిగిలేను
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||

51. శివుని పుత్రు డాయె శివ తేజమును దాల్చి
పాపని లోన వెలసె ఫలము నొపుగి |
శరవణ భపు తగుచు శరణార్థులనుగాయ
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||

21. సాప్రదము విడి నీవు సాయము నేరుము
తోటి వారి కెప్పడు తోడు గుండ |
ధరణి లోన నీవు దెవుమై నిలిచేవు
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
22. ఎంటి గానె వచిని యెయింటిగా పోతుము
మోస పోకు నీవు మోహ ముందు |
తెప్పు పాటు లోన చెప్పుక వెడతేము
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
23. ధనము చెంత నున్న తండ్రిగా గత్తురు
కష్ట మున్న వేళ కలిని రాయ |
నేటి జనుల వరును నెరిగి నడుచు మోయ
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
24. అతులిత బలధారు! ఆంజనేయ! అల్యుల
హనుమ నేన జేతు హయి గాను |
రామ దూత కొలుపు రామ రక్ష నిదును
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
25. కల్పుతరును శక్తి కష్ట సమయ ముందు
అపుదలను గలచి ఆపర శక్తి |
వారణాసి యందు వారాషియై నిలెతు
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||

25. కష్టమనుచు నీవు గమ్యము వీణిన
కర్కసులము రాదు కలిపి నోసుగా |
అంత్రములను దాటి ఆశయమును జేరు
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

26. వింత సరణి నాడు విది రాత మనతోడ
వివిధ మోహము లను విసురు వలలు |
బంధనముల జిక్కిగా పరమును మరుపవన
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

27. ఆయి విల్ల లోసగు నానంద మొంతయో
ఔదరమున గనెడి అమ్మి ఎల్లాతె |
అలిప లేని దైన ఆపనియే లేదుయా
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

28. కోప మందు నీవు కోల్చుయెదవు బుద్ది
మనసు నోచుచు కొనెడి మాటలనుచు |
యుక్కి తోడు సాగ యముకారి వయ్యేవు
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

45. సద్గురువుల పథము సదుచ్ఛి నీసగుచూ
నాత్కై జ్ఞాన మిచ్చును నవని యందు |
బుద్ధితోడు సాగి సిద్ధిని పొందుమా
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

46. మంచు కొంతచైన ములయూహానినితోడ
కొలువు దీరె శివుడు వెలుగులిడుచు |
మురిషములతో కొలువ మోక్షముసగు తండ్రి
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

47. బూధ చెట్ల బోకు బూధ్యత నెరుగాక
తల్లిదుండ్రి మనసు తల్లడిల్లు |
కన్న వారు మనకు కనిపించు కైపుమై
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

48. పరమశివుని దలచి పరమహంసగ మారె
ఆత్మదీపి తోడు అడుగు లిడుచు |
పుణ్య మార్గమందు మోక్షము బొందెను
నవ్యకపన సరణించ నాడుచు హరిణి ||

41. జయము నారసింహా జయము జనార్థనా
మంగళముగ నిస్సుఎమదిన నిలిపి |
భజన సేతు తంఠి పావన నామము
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
42. జగమునెల్ల నామము జ్యోలింటై వెలుగుచు
పొపహరము జేయు పరమ శక్తి |
కావ్య మయ్య మయ్య కామ్యక్షేమివ్య
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
43. ఆంజనేయ నీకు అంజలి నౌనగిద
అష్టి నిద్య లిచి ఆయ కొనుము |
చరణ సేవ జేసి చరితార్థమయ్యద
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
44. రామ రామ యునుచు రాముని తలతుము
రామ నామ మొనగు రక్ష మాకు |
రామ జపము భక్తి రాజ్యముఁ జేరును
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||

29. చిత్త మందు కాదు చిత్త మందున చూడు
చిద్య లాసు రూపు సిద్ధి పూంద |
మను నందు నిలుచు మాధవు దెల్లడ
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
30. మొచ్చు కొనగ నిమ్మ మైమరపు కలుగు
నింద పడగ మనసు నీర సించు |
పనియె ముఖ్యమనిన బ్రతుకుయె సప్తంథు
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
31. సంతసమున నీపు జన్మము సాగించు
బరుపు హేయ బోకు బ్రతుకు పైన |
ప్రాణి పెట్టి యున్న రాక మానదు సుమూ
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||
32. చింత కాల్పి వేయు చిత్త లేక పోయినన్
బూద పడిన బ్రతుకు బూగు పఁడు |
కాల మొచ్చి నపుడు కాదేది కష్టము
నవ్య కవన సరణిం నామము పూరిణి ||

33. చేత నున్న పనిని చేజార బోనికు
పూను కున్న పనులు పూర్తి కాక |
పళ్ళి వితుచు చున్న పులితుము రాదుయా
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
34. కలాత పలదు నీకు కళ్ళ సమయు ముందు
చింత లుండ బోపు చిరముగాను |
కళ్ళ సుఖము లెప్పుడు కలకాల ముండపు
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
35. హరిని జూచినేను హరిషారి యునుచును
మును లోనిలిపితి మాదుపుతును |
జన్మి సార్థకమ్ము చక్కి దర్శనమ్ము
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
36. కవన విద్యా నిడుచు కవయిత్తి చేసెను
కనక దుర్ధ సన్ను కరుణ చూపి |
కవిత రాసి నేను ఘున నుతుల్ జేసెనద
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||

37. బాద ఎట్ల బోకు పరుల మనసు నీవు
తెలియుండ కాని తెలిని గాని |
మమత పంబి చూడు మాదుపుతుయేను
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
38. తలచి చూడు నీను తలుపులమై నెప్పుడు
తలచి నంత పలుకు తలి ఎపుడు |
తపము జేసిన నీపు తరియంచు మితమా
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
39. వేంకట గిరి నాథ వేత్స తోడు భజింతు
మునసు నందు నిలిపి మదుర మూర్తి |
కామితమలు దీరు కలియుగ కైవయ
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||
40. బహువ్య సుఖము కూడ భాదుయే పంచును
ఘునసు నందు తలిపై మునగ లేక |
వెతకి జూడ బయులు వెలితియే మిగులును
నవ్య కవన సరణిఁ నడుచు హరిణి ||